

Tisztelt kitüntetett, tisztelt főigazgató úr, kedves kollégák!

Az a megtiszteltetés ért, hogy laudációt mondhatok abból az alkalomból, hogy idén az Országos Széchényi Könyvtár Drótos Lászlónak ítélte oda a Széchényi Ferenc-émlékérmét. Kollektív szerződésünk szerint a „kitüntetésben évente egy dolgozó részesíthető. A díj adományozásának feltétele a könyvtárban életpályajellelleggel eltöltött hosszú szolgálati idő, kimagasló munkateljesítmény vagy jelentős tudományos tevékenység.” Drótos László esetében mindhárom feltétel teljesül: életművének java részét az OSZK munkatársaként alkotta, munkateljesítménye tudományos szempontból is kimagasló. Bár közvetlen munkatársaként alig több mint egy éve dolgozom együtt Lacival, ez az idő elég volt arra, hogy megtapasztaljam emberi és szakmai kiválóságát.

Laci 1982-ben végzett a Miskolci Egyetemen mint geológus mérnök. Rövid ideig dolgozott a szakmájában az Állami Földtani Intézetben, majd 1990–2001 között a Miskolci Egyetem Könyvtárának tájékoztató könyvtárosa és rendszergazdája volt, feladatai közé tartozott a számítógépes tájékoztató munka, az adatbázisok tartalmáról és az adatbázisok használatáról szóló tájékoztatás. Tőle tudom, hogy Miskolcra a számítógépek és az online adatbázisok használatának lehetősége vonzotta vissza. Ahogy egy 2010-es interjúban megfogalmazta: „Engem – ma már talán nem is meglepő módon – nem a könyvek, hanem a számítógépek csábítottak a könyvtárba””. A miskolci egyetemi könyvtár számítógépes és hálózati fejlesztései során Laci mindvégig segítette kollégáit a számítógépes könyvtári feladatok és a hálózathasználat elsajátításában, a könyvtár helyi CD-ROM-hálózatát is ő alakította ki. 1990 novemberétől egymaga írta és szerkesztette az Online Híradó című kiadványt, amelyben hírt adott a hálózati világ újdonságairól, elsősorban az elérhető adatbázisokról. A kiadvány 1990 és 1999 között megjelent számai ma is elérhetőek online, és még nemzetközi szinten is kuriózumnak számítanak.

Drótos László a miskolci évek során megismerkedett a nagy területű hálózatok világával, könyvtári munkája az X.25-ös hálózaton elérhető kereskedelmi adatbázisokhoz kapcsolódott. Emiatt az akkoriban második szakaszába lépő Infrastruktúra-fejlesztési programot (az IIF-et, a későbbi NIIF-et) is az első között ismerte meg, s a program által kínált lehetőségek (levelezőrendszer, fájlátviteli szolgáltatás, adatbázisok, hálózati kapcsolatok) egyik első felhasználója is volt. Ő alapította ekkoriban a legnagyobb és legjelentősebb hazai könyvtártudományi és informatikai levelezőlistát, a KATALISTet, mindmáig moderátora ennek a listának.

A nemzetközi kereskedelmi hálózatoktól egyenes út vezetett az IIF segítségével hazánkban is meghonosodó internet megismeréséig. Laci egyértelműen a magyar internet úttörői közé tartozik. Bakonyi Gézával és Kokas Károllyal közösen már 1992-ben jegyzetet írt Információforrások a hálózaton címmel. Ez később az IIF kiadásában átdolgozva is megjelent Navigáció a hálózaton címmel. Ezek a kiadványok – csakúgy mint Adam Gaffin akkoriban népszerű könyve, a Nagy Internetkalauz mindenkinek, amelyet Laci fordított és szerkesztett elektronikusan – a 90-es években a hálózati és internetes ismeretek terjesztésében nagyon fontos szerepet játszottak.

Drótos László munkásságát ekkor is s később is a közösség önzetlen szolgálata jellemezte. Jó példa erre az IIF, később az NIIF füzetsorozata, amelynek egyik szerkesztőjeként rendkívül kiterjedt szervezőmunkát folytatott. E sorozat alapvető információk első megjelenési helye volt a magyar internetes szakirodalomban, és sokak számára az internet szakmai használata szempontjából kiindulópont volt. A legnagyobb közösségi vállalása azonban egyértelműen a Magyar Elektronikus Könyvtár. 1993-ban, az akkoriban kibontakozó Projekt Gutenberg hatására megfogalmazódott benne, hogy az éppen kialakulóban lévő magyar hálózat értékes tartalmait elektronikus könyvtárba kellene szervezni. Így alapította meg társaival, Kokas Károllyal és Moldován Istvánnal 1994-ben az akkor még gopherszerverként indult MEK-et, amelynek máig fontos közreműködője. Sok éven keresztül meghatározó egyénisége volt a MEK-et támogató egyesületi életnek is, ugyanis a MEK – Laci szinte minden munkájával összhangban – a kezdetektől fogva egy közösségi jellegű gyűjtemény volt, amelyben nagy szerepet játszott a közreműködők altruista elkötelezettsége az ügy iránt.

Laci 2001-ben került az Országos Széchényi Könyvtárba, ahol a MEK 2.0 kialakítása lett a feladata, később pedig a Digitálistartalom-fejlesztési és -szolgáltatási Osztály munkatársa lett. A Magyar Elektronikus Könyvtár mellett ugyancsak alapítója a 2007-ben létrejött Digitális Képtárhívumnak, amely a korábban indult Elektronikus Periodika Archívum mellett az OSZK harmadik fontos digitális gyűjteménye. OSZK-s éveit mindvégig az aktív, innovatív alkotómunka jellemezte.

2006-ban újabb gondolat fogalmazódott meg benne, amely talán még a digitális dokumentumok megőrzésénél is nagyobb jelentőségű. A magyar internet archiválásának ötlete végül 2017-ben valósulhatott meg, amikor az OSZK informatikai fejlesztési programja lehetőséget biztosított egy pilotprojektre,

amelynek folytatásaként ma már közel másfél millió magyar webhely rendszeres mentését végzi a nemzeti könyvtár, valamint létrejött egy önálló Webarchiválási Osztály is. Ez jelenleg a Digitális Bölcsészeti Központ része. A magyar webarchívum koncepciója, technikai-informatikai hátterének kidolgozása, üzemszerű működésének beindítása, a nemzetközi vérkeringésbe kapcsolása Drótos László nevéhez fűződik. Nagy szerepe volt abban, hogy a webarchiválás a nemzeti könyvtár jogszabályban előírt feladata lett. Ez alatt a néhány év alatt az OSZK webarchiváló tevékenysége nemzetközi szinten is elismert, kiemelkedő projektté vált.

Laci nemcsak elkötelezett könyvtáros, tanár, ismeretterjesztő közösségi ember, hanem tudós is. Jelentős publikációs tevékenységet végez, az MTMT-ben található, 53 tételt felsoroló publikációs listája nem teljes, valamint nincsenek feltárva idézései, holott a legtöbbet idézett szakemberek közé tartozik a könyvtártudomány, azon belül a digitális megőrzés és még szűkebben a webarchiválás területén. Szerkesztőségi tagja volt több jelentős szakmai folyóiratnak, kiadványnak, köztük a Tudományos és Műszaki Tájékoztatásnak. Munkáját 2000-ben a Neumann János Számítógéptudományi Társaság Kalmár László-díjjal ismerte el. A Magyar Tartalomipari Szövetség 2008-as eFestivalján a MEK létrehozásáért életműdíjat kapott. 2011-ben Hungarnet-díjban részesült.

A lenyűgöző szakmai teljesítmény mellett szót kell ejteni az emberi kvalitásokról is. Laci alapvetően szerény, zárkózott ember, aki ugyanakkor soha nem mulaszt el egyetlen lehetőséget sem, ha arról van szó, hogy segítséget nyújthat bárkinek a maga végtelenül türelmes módján. A tudományok és a szakma iránti alázata, a megőrzés mint hivatás iránti elkötelezettsége olyan energiákat mozgósít benne, amelyeknek köszönhetően szinte bármikor elérhető. Ő az, akihez állandó online jelenléte miatt szinte a nap 24 órájában fordulhatunk kérdéseinkkel. Az internet világa számára nem csupán a kihívás, a megőrzés feladata miatt fontos és érdekes. Elkötelezett a világháló eredeti közösségi jellege, az együttműködő kultúrateremtés iránt. Nap mint nap fáradhatatlanul ezen munkálkodik. Kívánjuk, hogy ehhez még sokáig legyen ereje. Szeretettel gratulálunk a Széchényi-émlékéremhez!